

Sezona 2011/2012

VEČER SLOVENSКИH SAMOSPEVOV

*Koncert je posvečen 120-letnici stavbe Slovenskega narodnega gledališča Opera in balet Ljubljana
in 140-letnici Glasbene matice Ljubljana.*

8. februarja 2012 ob 19.30

BERNARDA FINK, mezzosopran

MARCOS FINK, basbariton

ANTHONY SPIRI, klavir

Spored:

Benjamin Ipavec (1829–1908)

MAK ŽARI (Cvetko Golar)
V SPOMINSKO KNJIGO (Vojeslav Molè)
BOŽJI VOLEK (Oton Župančič)
POMLADNI VETER (Oton Župančič)

Anton Lajovic (1878–1960)

SERENADA (Oton Župančič)
KAJ BI LE GLEDAL (Robert Burns/Oton Župančič)
MESEC V IZBI (Li Tai Po/Otto Julius Bierbaum/Oton Župančič)

Alojzij Geržinič (1915–2008)

JESENSKA PESEM (Rafko Vodeb)
MRAK (Juan Ramón Jiménez/Rafko Vodeb)

Lucijan Marija Škerjanc (1900–1973)

PESEM (Pavel Karlin)
POČITEK POD GORO (Li Tai Po/Otto Hauser/Ferdo Kozak)

Josip Pavčič (1870–1949)

DEDEK SAMONOG (Oton Župančič)
CICIBAN, CICIFUJ (Oton Župančič)

Kamilo Mašek (1831–1859)

POD OKNOM (France Prešeren)

Josip Michl (1879–1959)

PEVCU (France Prešeren)

Fran Gerbič (1840–1917)

KAM? (France Prešeren)
V NOČI (Ivan Resman)

Emil Adamič (1877–1936)	TROBENTICE (Kazimir) USPAVANKA (Vida Jeraj)
Josip Ipavec (1873–1921)	POMLADNI POČITEK (Oton Župančič) DIVJA ROŽA IN BRŠLJAN (Julius Rodenberg/Pavel Oblák)
Zorko Prelovec (1887–1939)	JESENSKA NOČ (Josip Murn Aleksandrov)
Lucijan Marija Škerjanc (1900–1973)	VIZIJA (Pavel Karlin) JESENSKA PESEM (Li Tai Po/Otto Hauser/Ferdo Kozak)
Davorin Jenko (1835–1914)	NA TUJIH TLEH (Anton Funtek)

Benjamin Ipavec (Šentjur pri Celju, 1829 – Gradec, 1908) je izšel iz družine, ki je dala Slovencem več odličnih glasbenikov in zdravnikov. Medicino je študiral v Gradcu in na Dunaju, kjer je promoviral 1858. Do upokojitve leta 1898 je služboval kot zdravnik v Gradcu, a je mnogo svojega časa posvetil glasbenemu ustvarjanju. Napisal je opero *Teharski plemiči*, ki so jo prvič izvedli decembra 1892 v novozgrajenem ljubljanskem Deželnem gledališču. Od instrumentalnih del je najbolj znana njegova *Serenada za godala* (1908), največ pa je ustvarjal vokalno glasbo: kantate, zборе in samospeve. O slednjih je Vilko Ukmar zapisal: »Najsi bodo te pesmi ustvarjene po absolutnih glasbenih napotkih ali pa v zgradbi odvisne od besede in snovi, v njih se čuti dih izročila svetovne glasbene umetnosti, bodisi da je posebej opredeljeno na Schuberta, Mendelssohna, Chopina ali pozneje na Huga Wolfa. Kljub temu pa je Ipavec svojemu delu dodal veliko iskrene domačnosti, ki ogreva vso to pristno občuteno muziko.«

Anton Lajovic (Vače pri Litiji, 1878 – Ljubljana, 1960) je študiral glasbo na Dunaju pri Robertu Fuchsu (do leta 1902) in pravo na univerzi (do leta 1907). Nato je služboval kot sodnik do 1945. Bil je ena najbolj zanimivih glasbenih osebnosti prve polovice 20. stoletja. Bistveno je pripomogel, da se je takratna slovenska glasba izklopala iz čitalniške miselnosti. Dragotin Cvetko je zapisal, da je bil Lajovic »sprva pod vplivi svojega učitelja in še nekaterih pomembnih osebnosti tedanje evropske glasbe, tako Brahmsa, Huga Wolfa, Mahlerja, nekoliko morda še Wagnerja in Richarda Straussa. Spričo njegove močne, izvorne kreativnosti pa so se tuji vplivi kmalu izgubili in v svoji glasbi je razvil samobiten, z lastno individualnostjo in slovensko čustvenostjo prepojen izraz.« Najmočnejši izraz je skladatelj našel na področju samospeva. Čeprav se je proti koncu življenja spet vrnil k tej zvrsti, je večino svojih najlepših samospevov ustvaril do konca prve svetovne vojne. Prav tako izrazno močan je bil na področju zborovske glasbe, medtem ko mu je instrumentalna glasba ostala tuja.

Alojzij Geržinič (Ljubljana, 1915 – Buenos Aires, 2008) je leta 1838 diplomiral iz slavistike na ljubljanski univerzi. Klavir se je učil pri Josipu Pavčiču in Tonetu Ravniku, kompozicijo pa pri Vasiliju Mirku in Slavku Ostercu. Med drugo svetovno vojno je poučeval v Kočevju, Ljubljani in Gorici, po njej pa je leta 1948 prek Trsta odšel v Argentino. Tam je deloval kot urednik in prevajalec ter pobudnik kulturnega življenja med argentinskimi Slovenci. Kot skladatelj je ustvarjal predvsem zborovsko glasbo in samospeve. Od leta 1993 je bil član Društva slovenskih skladateljev. Njegov glasbeni slog najbolje opredeljujejo njegove lastne besede: »Osrednji problemi umetnosti so danes živi, kot so bili vedno in bodo ostali, dokler bo človeštvo. Tudi del

moderne glasbe sodeluje pri njih reševanju in pri uresničevanju velikega umetnostnega poslanstva – vsaj predpostavljati moramo, da je tako, saj doslej glasba nikoli ni popolnoma odpovedala.«

Lucijan Marija Škerjanc (Gradec, 1900 – Ljubljana, 1973) je bil brez dvoma ena najbolj izrazitih slovenskih glasbenih osebnosti 20. stoletja. Bil je umetnik širokih razgledov. Šolal se je v Ljubljani, Pragi, na Dunaju, v Parizu in Baslu. Bil je skladatelj, pianist, dirigent, glasbeni pisec, pedagog, dolga leta profesor kompozicije na Akademiji za glasbo v Ljubljani in nekaj časa tudi njen rektor, ter direktor Slovenske filharmonije. V središču teh pestrih dejavnosti pa je vendarle bila kompozicija, za katero je dobil veliko priznanj, med njimi nekajkrat Prešernovo nagrado. Ustvaril je obsežen skladateljski opus, v katerem so z izjemo opere zastopane vse zvrsti, od klavirskih skladb in samospeva, prek različnih solističnih, komornih, koncertantnih in simfoničnih del do velike celovečerne kantate. Samospev je imel v njegovem zgodnjem ustvarjanju osrednje mesto. Že na svojem prvem koncertu leta 1919 je med drugim izvedel *Jesensko pesem*. Tudi drugi trije samospevi iz nocojšnjega sporeda so nastali v istem času, še pred rednim akademskim študijem v tujini, kar priča o njegovi veliki nadarjenosti. Prav zato je vse življenje ohranjal klasično obliko, jo združeval s sodobnejšim izrazom, a ni segal po modernističnih sredstvih, kar je sam utemeljil: »Že od nekdaj sem želel izluščiti tisto, kar je ustrezalo moji notranji predstavi o glasbi, razume se o *lepi glasbi*, kajti *grda* me ni nikoli zanimala in še danes ne razumem, kako naj bi me /.../. Zaželel sem si z lastnimi domisleki povečati zalogo glasbenih lepote, ki sem jih poznal.«

Josip Pavčič (Velike Lašče, 1870 – Ljubljana, 1949) je 1901 končal študij klavirja in petja na Dunaju. Deloval je v Ljubljani kot profesor glasbe. Ustvarjal je pretežno v romantičnem slogu in je le občasno posegel po novejših izraznih sredstvih, ne da bi posebej utiral pota novi glasbi. Pisal je pretežno klavirska in vokalna dela. Posebno priljubljenost so dosegli njegovi samospevi, oblikovno dovršene vokalne miniaturre, polne lepih melodij in neposredne izraznosti. Z njimi je skladatelj slovensko vokalno liriko povzdignil na višjo umetniško raven. Posebno je treba izpostaviti ciklus pesmi *Ciciban* na Župančičeve verze, ki so polni prešernega humorja in sveže vedrine. Pavčič je izdal tudi vrsto klavirskih skladb za mladino.

Kamilo Mašek (Ljubljana, 1831 – Stainz, 1859) je bil že od otroštva vzgajan v poklicnega glasbenika. Njegov oče Gašpar, češki glasbenik, je leta 1820 prišel v Ljubljano kot dirigent Stanovskega gledališča in filharmoničnih koncertov. Tako je Kamilo že v rani dobi nastopal kot violinist, leta 1850 pa je odšel študirat na Dunaj. Po krajšem bivanju na Moravskem se je leta 1854 vrnil v Ljubljano, kjer je poučeval na glasbeni šoli, vodil filharmonični pevski zbor, pisal članke, urejeval glasbeni tisk in seveda skladal. Umrl je v Stainzu na Zgornjem Štajerskem, kjer se je zdravil za tuberkulozo, premlad, da bi lahko ustvaril pomembna instrumentalna dela. Tako je ostalo težišče njegovega opusa na vokalni glasbi, na zborih in na zgodnjeromantično navdihnenih samospevih, med katerimi so najlepši tisti na verze Franceta Prešerna.

Josip Michl (Slany, Češka, 1879 – Praga, 1959) je dokončal študij na konservatoriju v Pragi, nato pa je bil vodja šole in zbora Pevskega in glasbenega društva v Gorici. Po prvi svetovni vojni je ustanovil glasbeno šolo v rojstnem mestu, od leta 1921 do 1925 pa je poučeval na konservatoriju v Ljubljani. Vmes je nekaj mesecev vodil zbor in orkester Glasbene matice. Kot skladatelj je posegel v nove slogovne tokove, a je ohranil češki značaj in se kmalu vrnil v domovino. Med Slovenci je znanih predvsem nekaj njegovih zborov (*Atila in ribič*, *Sokratova smrt*) ter samospevi *Človeka nikar*, *Nezakonska mati* in *Pevcu*.

Fran Gerbič (Cerknica, 1840 – Ljubljana, 1917) je 1865 odšel na praški konservatorij, kjer je študiral petje in kompozicijo. Pel je v opernih gledališčih v Pragi, Zagrebu, Ulmu in Lvovu. Leta 1886 se je ustalil v Ljubljani, kjer je vodil glasbeno šolo, čitalnični pevski zbor in dirigiral operne predstave slovenskega gledališča. Kot ugotavlja Andrej Rijavec, »v času, ko se je slovenska

glasba še marsikje ubadala s tehničnimi problemi, jih je Gerbič že presegel. Bil je bolj dramatik kot lirik in je razvil izrazit in harmonsko močan glasbeni jezik, ki mu čustveno razpeta melodika ne pomeni edinega cilja ustvarjanja. Zato Gerbič zadovoljuje ne samo emocionalno, ampak tudi oblikovno estetsko. Vzoroval se je ob evropski klasiki in čutil posebno nagnjenje do Češke in Poljske, kjer je bival, posebno do Dvořáka in Chopina.« Gerbič je bil prvi slovenski simfonik. Njegove simfonije, pa tudi kantate in opere pomenijo izhodišče domačega vokalno-instrumentalnega izročila. Če še ne kažejo dovršene glasbene gradnje, pa njegovi samospevi, ki so ga spremljali vse življenje, odražajo prečiščeno glasbeno domišljijo.

Emil Adamič (Dobrova pri Ljubljani, 1877 – Ljubljana, 1936) je študiral glasbo na konservatorijih v Trstu in Ljubljani. Kot vojni ujetnik je leta od 1915 do 1920 preživel v Taškentu, kjer je bil tudi vsestransko glasbeno aktiven. Po vojni je bil profesor glasbe v Ljubljani. Bil je eden najvidnejših in najplodovitejših slovenskih zborovskih skladateljev. V začetku romantik, se je pozneje razvil v neoromantika in impresionista, celo v ekspresionista. V slovensko glasbo je vnašal nove tehnične in slogovne prvine, ne nazadnje na področju samospeva, ki pa je ostal po obsegu skromen. Zorko Prelovec ga je označil takole: »Bil je Adamič mož temperamenta, napet, vihrav, nepreračunljiv, bohemske narave, zraven pa dobra duša /.../, kolebal je v svojih naziranjih v glasbi /.../, danes mu je bila narodna pesem vse, jutri so mu bile vzor ruske skladbe, pojutrišnjem je bil zopet zaljubljen v Wagnerja in Straussa, vendar kadar se je ogledal v zrcalu narodove duše, je bil njen pesnik.«

Josip Ipavec (Šentjur pri Celju, 1873 – 1921), nečak Benjamina, je bil prav tako kot njegov oče Gustav zdravnik v svojem rojstnem kraju. Kot študent medicine je bil zborovodja akademskega pevskega zbora *Triglav* v Gradcu, kar ga je spodbudilo h komponiranju. Slogovno je bil usmerjen v pozno romantiko, njegova glasba pa je bila blizu ljudskemu značaju. Njegovo najbolj znano delo je pantomima *Možiček* (1901), pozneje pa je za oder napisal še opereto *Princesa Vrtoglavka* (1910). Pisal je še klavirske skladbe, zборе in odlične samospeve, predvsem na nemška besedila.

Zorko Prelovec (Idrija, 1887 – Ljubljana, 1939) je bil po poklicu uradnik Mestne hranilnice v Ljubljani, v glasbi pa v glavnem samouk. Deloval je kot zborovodja in urejeval revijo *Zbori*. Komponiral je predvsem zborovsko glasbo in samospeve. Izhajajoč iz romantičnega sloga je v svoje skladbe vnašal tudi sodobnejša izrazna sredstva, pri čemer je pokazal velik občutek za vokalni slog in oblikovanje melodije.

Davorin Jenko (Dvorje pri Cerkljah, 1835 – Ljubljana, 1914) je bil v glasbi v glavnem samouk. Med letoma 1859 in 1862 je vodil zbor Slovenskega pevskega društva na Dunaju in v tem času je ustvaril vrsto zborov in samospevov, predvsem na stihe Franceta Prešerna in Simona Jenka; na besedilo slednjega tudi znameniti zbor *Naprej, zastava Slave*, ki je v času narodnega prebujanja postal slovenska himna. Ko se je leta 1862 odločil za pot poklicnega glasbenika, ni odšel v Ljubljano, temveč v Pančevo. Od leta 1871 do 1902 je bil dirigent in skladatelj Narodnega gledališča v Beogradu. Odtlej je vse svoje ustvarjalne sile posvetil razvoju srbske nacionalne glasbe. Med drugim je napisal okrog 90 igrokazov s petjem. Med njimi sta tudi *Vračara*, prva srbska opereta, ter romantična opera *Pribislav in Božena*.

Kristijan Ukmar

MED ANTOLOGIJSKIM IN OSEBNO POUSTVARJALNO BLIŽINO KRATEK RAZMISLEK O GLASBI IN IZBORU

Pesem s klavirjem je tudi v slovenskem glasbenem izročilu v vsem več kot dvestoletnem nastajanju z intimo ustvarjalca najtesneje povezana glasbena zvrst. Druga nezanemarljiva značilnost pa je njena tesna navezanost na domače pesniško izročilo. Četudi so slovenski skladatelji pri uglasbitvah marsikdaj segli po prevedeni liriki, so glavnino slovenskih pesmi za pevca ob klavirju vendarle navdihnili izvirni verzi slovenskih pesnikov, tudi vseh umetniško najmočnejših.

Dve Linhartovi kitični miniaturo s preprosto spremljavo z izteka razsvetljskega stoletja, iz Mozartovega časa, sta znamenje začetka slovenskega samospeva. Svojo prvo potrditev kot samostojna vitalna zvrst pa doživi pesem s klavirjem sredi 19. stoletja, ko slovenski skladatelji upesnjena lirika in na začetku večkrat narodno vznesena čustva zaupajo človeškemu glasu, zboru in vedno pogosteje tudi pevcu ob klavirju.

Pojav in umetniški razvoj pesmi v slovenskem glasbenem izročilu zaznamujejo tudi družbene okoliščine, v katerih je v velikem in pisanem kulturnem prostoru monarhije nastajala slovenska glasba. Desetletja s konca 19. stoletja so zato razvoju slovenske glasbe zgodovinsko manj prijazna, oddaljenost od pomembnih kulturnih središč je velika, relativno počasno seznanjanje z novim v glasbi je objektivnost slovenskega skladatelja, možnost za širok razgled v glasbi pa privilegij redkih ustvarjalcev. Glasbeni ideali 19. stoletja, misel findesiècla in novo prvih desetletij 20. stoletja, vzori prvinskega Schuberta, klenost Schumanna, programski nastavki Berlioz, oblikovni in čustveno objektivnejši Brahms, glasbeni red, velikopoteznost Straussa in posebni svet Mahlerja, samosvojost Wolfa in drugačnost zgodnjega Schönberga, a tudi govornica Fauréja in Debussyja ter ne nazadnje tudi slovanskih skladateljev, so s krajšim časovnim zamikom vplivali tudi na ustvarjalce glasbe in pesmi v slovenskem glasbenem okolju.

V nasprotju z glasbeniki velikih okolij in glasbenih središč so slovenski skladatelji svojo romantično vznesenost lahko začeli izražati razmeroma pozno. Tako jih konec 19. stoletja zaloti pravzaprav še v osnovnem romantičnem zamahu in v primerjavi z vsem, kar je neprizanesljivi razvoj v glasbeno umetnost prinesel novega, marsikdaj tudi na objektivno pogojeni slogovni ravni. Nastajajoča slovenska pesem je zelo odvisna od živega narodno prebudnega kulturnega utripa, od romantično vznesenega čitalniškega sloga, ki je včasih združeval rodoljubje s še ne dovolj izdelanim glasbenim stavkom.

Vsekakor pa t. i. čitalniške glasbe ne gre vrednotiti s pridržki. Nekatere izbrane skladbe iz sredine 19. stoletja, ki po svojem nastanku nesporno sodijo v njen okvir, predvsem tiste izpod peresa Kamila Maška (1835–1859), zadnjega potomca na Slovenskem trdno zasidrane češke glasbene družine, in Davorina Jenka (1835–1914), ki se je kot glasbenik sicer potrdil zunaj slovenskega ozemlja, se uvrščajo med pomembna in temeljna dela slovenske glasbene romantike.

Nekaj desetletij pozneje, proti koncu stoletja, ostaja samospjev slovenskim skladateljem priljubljena, če ne osrednja zvrst umetniške izpovedi. Čeprav so jih kdaj pa kdaj navdihovala tudi literarno manj pomembna pesniška besedila, izbirajo za uglasbitve vedno tehtnejše verze. Med starejšimi liriki segajo tako kot njihovi predhodniki največ po Prešernu, največjem med njimi, ozirajo se po mlajših, tudi po znanilcih literarne moderne in findesiècla. Več pomembnih kamnov je v ta mozaik prispeval tudi Fran Gerbič (1840–1917), sam izkušen pevec in učitelj petja. V svojem skladateljskem zamahu je posebej uspel, ko je uglasbil liriko prihajajočih literarnih modernistov, posebej Župančiča.

Pesmi slovenskih skladateljev so ob redkih samostojnih tiskih bogatilah predvsem notne izdaje osrednjega in za razvoj slovenskega glasbenega življenja pomembnega glasbenega društva Glasbena matica, ustanovljenega leta 1872, najbolj tehtne stvaritve pa so bile objavljene tudi v reviji *Novi akordi* (1901–1914), ki jo je v želji po napredku in hitrejšem razvoju slovenske glasbene ustvarjalnosti z veliko mero znanja in uredniške moči krojil Gojmir Krek, sam uspešen skladatelj.

Med ustvarjalno različno prodornimi skladatelji, ki so objavljali v *Novih akordih*, pa je z revijo prav do svoje smrti tesno sodeloval tudi na prehodu stoletja glasbeno najprepričljivejši ustvarjalec pesmi, najstarejši iz razvejane družine glasbenikov, Benjamin Ipavec (1829–1908). V njej je objavil večino svojih najtehtnejših opusov. Njegove pesmi, iskrene in izdelane romantične izpovedi, pričajo o uglajenem ravnovesju med premišljeno izbrano liriko, občutljivo glasbeno mislijo pevca in vsebinsko podporo spremljevalnega klavirja. Še korak naprej, predvsem s celovito uglašnostjo besede, glasu in klavirja ter s smelim korakom v poznoromantično vznesenost, je v snovanju pesmi stopil njegov nečak Josip Ipavec (1873–1921). Podobno, osebno prepoznavno pot visokoromantične pesmi, predvsem v samostojnosti klavirskega stavka in skoraj realistični odslikavi verzov in glasbeni ponazoritvi lirskih razpoloženj, je v svojih pesmih hodil Josip Pavčič (1870–1949).

Tudi Emil Adamič (1877–1936) in Anton Lajovic (1878–1960) sta svoje skladateljske prvence najprej zaupala *Novim akordom*. Pozneje, ko sta vedno bolj izostreno iskala aktualnejšo podobo osebne glasbene govornice, sta postala osrednja sooblikovalca te revije. Adamičev opus je včasih predvsem zaradi njegove široke priljubljenosti med občinstvom zanihal med ljudsko ubranostjo in umetniško smelostjo in dospelostjo, Lajovic pa je kot eden redkih vsestransko in sistematično izobraženih med slovenskimi skladatelji tudi v samospevih poenotil in aktualiziral slog svojih umetnin in s tem v mnogočem premostil siceršnji, mnogokrat preveč prislovični razvojni primanjkljaj slovenske glasbene ustvarjalnosti. Med njima, če ju razumemo kot dva med pomembnejšimi, pa so številni občutljivi snovalci glasbe, največ vokalne: pevskemu glasu, zborovski glasbi, nekaj manj pesmi, se je antološko zapisal tudi Zorko Prelovec (1887–1939).

Na vso ustvarjalno in slogovno pisanost slovenske glasbe polpretekle dobe pokaže tudi opus Lucijana Marije Škerjanca (1900–1973), ki pa se kljub širokemu razgledu in smelemu zamahu simfoničnih in komornih opusov zavestno ni odločil hoditi po radikalnejših poteh novega in drugačnega svojega časa. Njegov tradicionalni ustvarjalni postopek razberemo tudi v pesmih, ki imajo ob bogastvu zvočnih barv izdatno izrazno moč.

Vrsta slovenskih sodobnih snovalcev glasbe je ustvarjala ali ustvarja v tujih kulturnih okoljih. Zgodovinske in življenjske okoliščine so jih zanesle pravzaprav malodane po vseh celinah. Dasiravno jim skladateljsko pero objektivno teče neodvisno od utripa glasbe v matici, zasledimo med njihovimi deli samonikle in vredne glasbene stvaritve. Iz kroga Slovencev v Argentini sodi med te ustvarjalce Alojzij Geržinič (1915–2008). Njegov izpovedni medij je večinoma človeški glas, ponotranjena uglasbena lirika pa daje njegovim pesmim ekspresivnega duha.

Tomaž Faganel

BERNARDA FINK je bila rojena slovenskim staršem v Buenos Airesu (Argentina) in je prejela pevsko ter glasbeno izobrazbo na Visoki šoli za umetnost gledališča Colón, kjer je tudi redno nastopala. Leta 1985 je na tekmovanju Nuevas Voces Liricas osvojila prvo nagrado in se preselila v Evropo. Njen repertoar je širok in sega od stare glasbe do del sodobnih skladateljev. Kot pevka, ki je poznana po svoji vsestranskosti, redno sodeluje z orkestrom Londonske filharmonije, Dunajskimi in Berlinskimi filharmoniki, orkestrom Češke filharmonije, Kraljevim orkestrom Concertgebouw, s Staatskapelle iz Dresdna, z Orkestrom Bavarskega radia, z orkestroma iz Clevelanda in Filadelfije, z Evropskim komornim orkestrom in tudi z najboljšimi baročnimi orkestri pod taktirko dirigentov, kot so Blomstedt, Bičkov, Davis, Gardiner, Gergijev, Harnoncourt, Jacobs, Jansons, Muti, Norrington, Pinnock, Prętre, Rattle, Saraste, Welser-Möst idr. Kot koncertna pevka redno nastopa v velikih svetovnih glasbenih središčih: na Dunaju (Musikverein in Konzerthaus), v Amsterdamu (Concertgebouw) in Londonu (Wigmore Hall), na festivalih v Salzburgu, na Dunaju, v Pragi, Schwarzenbergu, Tokiu, Montreauxu, Berlinu idr. Nastopala je tudi v Kraljevem gledališču v Bruslju, v gledališču Champs-Élysées v Parizu, Carnegie Hallu v New Yorku ter v številnih drugih koncertnih hišah po vsem svetu. O umetničnem obsežnem repertoarju priča bogata in s številnimi priznanji nagrajena diskografija, ki obsega dela od Monteverdija, Händla in Bacha do Rameauja, Hasseja in Haydna ter Schuberta, Rossinija, Brucknerja in Schumanna. Njeni posnetki so prejeli mnogo nagrad, med katerimi so: nagrada grammy, Gramophone, Diapason d'Or in številna druga priznanja. Leta 2006 je avstrijski zvezni kancler odlikoval Bernardo Fink z avstrijskim častnim znakom za znanost in umetnost.

Basbaritonist **MARCOS FINK**, rojen slovenskim staršem v Buenos Airesu (Argentina), je glas šolal pri profesorjih Ivanu Ivanovu in Victorju Sragu. Izpopolnjeval se je pri raznih evropskih mojstrih (Schöne, Huttenlocker, Baldin, Werba). Leta 1988 je prejel štipendijo Shell Argentina in v Londonu razširil solopevski repertoar pri sopranistki H. Harper in pianistu R. Sutherlandu. Leta 1990 je debitiral v Salzburgu. Nastopa v operah, na koncertih in recitalih samospevov po vsem svetu (Paris, Bordeaux, Frankfurt, Barcelona, Dunaj, Ženeva, Tokio, Osaka, Ljubljana, Milan, Buenos Aires, Berlin, Houston, ...) pod taktirkami uglednih dirigentov (Michel Corboz, Hans Graf, Leopold Hager, Alain Lombard, Semjon Bičkov, Milan Horvat, Pinchas Steinberg, Anton Nanut, Lior Shambadal, Rene Jacobs, Uroš Lajovic ...) in z odličnimi orkestri (z orkestrom Romanske Švice, Nacionalnim orkestrom iz Pariza, Filharmoničnim orkestrom iz Lozane, orkestrom Slovenske filharmonije, s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, Concerto Köln, Dunajskimi filharmoniki, Münchenskimi filharmoniki, z Baročnim orkestrom iz Freiburga, z orkestrom Akademije za staro glasbo iz Berlina idr.). Marcos Fink je sodeloval pri snemanju številnih zgoščenk z deli Puccinija, Haydna, Bacha, Mozarta, Martina, Rossinija, Faureja, Marxsena, Händla idr. Za ZKP RTV Slovenija je ob klavirski spremljavi Nataše Valant posnel Schubertove cikle *Lepa mlinarica*, *Labodji spev* in *Zimsko popotovanje* (nagrada zlati orfej Academie du disque lyrique v Parizu, 1998), Schumannove *Samospeve op. 39* in cikel *Pesnikova ljubezen*, dvojni CD *Slovenskih samospevov* in druge. S sestro Bernardo sta leta 2006 pri založbi HM posnela ploščo *Canciones argentinas*, ki je bila nominirana za nagrado grammy in BBC Music Award. Leta 2009 je Glasbena matica izdala ploščo, posvečeno samospevom Josipa Ipavca, pred kratkim pa je pri francoski založbi HM izšla še plošča s slovenskimi samospevi *Slovenija*, ki jo je posnel s sestro Bernardo in pianistom Anthonyjem Spirijem. Njegovi zadnji nastopi so ga peljali v Bordeaux, Aix-en-Provence, Ženevo, Torino, Berlin, Lizbono, Bruselj, Pariz, Salzburg, Amsterdam, ... Marcos Fink je v letu 1999 prejel nagrado Prešernovega sklada.

ANTHONY SPIRI je eden najuglednejših in najbolj vsestranskih pianistov. Poleg solističnih nastopov sodeluje še s svetovno priznanimi pevci, komornimi ansambli in orkestri. Kot Američan je sprva študiral v Clevelandu in Bostonu, študij pa z odliko sklenil na salzburškem Mozarteumu. Med njegovimi najpomembnejšimi učitelji so bili Erika Frieser, Hans Leygraf, Rudolf Firkusny, Erik Werba in Nikolaus Harnoncourt. Njegov bogati repertoar, ki sega od glasbe 17. do 21. stoletja, vključuje tudi številna dela manj znanih skladateljev. Krstno je izvedel skladbe Sofie Gubaiduline, Rainerja Bishofa, Yorka Höllerja, Wolfganga Rihma in drugih uglednih sodobnikov. Redno sodeluje z mnogimi eminentnimi pevci in instrumentalisti, med njimi z Bernardo Fink, Edith Mathis, s Petrom Schreierjem, z Marjano Lipovšek in Angeliko Kirschlager, na področju komorne glasbe pa z nekaterimi najboljšimi glasbeniki in ansambli (npr. Ensemble Wien-Berlin, Gidon Kremer, Hagen Quartet). Kot solist je nastopil skupaj z Evropskim komornim orkestrom, orkestrom Mozarteum iz Salzburga, s Camerata Academica Salzburg, s komornim orkestrom iz Basla in z mnogimi drugimi. Njegova obsežna diskografska zbirka vključuje številne izdaje pri založbah, kot so Harmonia Mundi, CPO, Orfeo, OehmsClassics, BMG, Camerata Tokyo idr. Posebej izstopa serija zgoščenk z deli skladateljev Johanna Sebastiana Bacha, Johanna Christiana Bacha, Wilhelma Friedemanna Bacha in Carla Philipa Emanuela Bacha. Med drugim je posnel tudi klavirski koncert Alfreda Casella, klavirske skladbe Eduarda Marxena, Gabriela Faureja in J. S. Bacha, pesmi Schumanna, Schuberta, Straussa in Josepha Marxa.

Poleg izdaj publikacij z deli Alessandra Scarlattija in sinov J. S. Bacha se Anthony Spiri posveča tudi raziskovanju glasbe antičnega Rima in izvajalskih praks gregorjanskega korala. Med letoma 1987 in 1993 je na salzburškem Mozarteumu deloval kot asistent Nikolausa Harnoncourta. Od leta 2001 je profesor komorne glasbe na Visoki šoli za glasbo v Kölnu, sicer pa predava in vodi mojstrske tečaje po vsem svetu.

SNG Opera in balet Ljubljana, Cankarjeva ulica 11/1, 1000 Ljubljana, Slovenija

Ravnatelj: Mitja Bervar

Umetniški vodja opere: Milivoj Šurbek

Umetniški vodja baleta: Irek Mukhamedov

T: +386 (0) 1 241 17 00, F: +386 (0) 1 426 22 49

www.opera.si, www.balet.si

Trženje/*Marketing*: Janez Rozman

T: +386 (0) 1 241 17 25

janez.rozman@opera.si, blagajna@opera.si

Vodja službe za komuniciranje/*Public Relations and Promotion*: Robert Celestina

T: +386 51 360 992

robert.celestina@opera.si

Februar 2012

Koncertni list SNG Opera in balet Ljubljana

Sezona 2011/2012, posebna izdaja, št. 7

Izdajatelj: © SNG Opera in balet Ljubljana

Za izdajatelja: ravnatelj Mitja Bervar

Uredništvo: Tatjana Ažman (v sodelovanju z Glasbeno matico)

Lektorica: Nevenka Verstovšek

Ustanoviteljica SNG Opera in balet Ljubljana je Vlada Republike Slovenije.

Spored financira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.